

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3350

av Stig Henriksson m.fl. (V)

med anledning av prop. 2015/16:122 Deltagande med väpnad styrka i utbildning utomlands

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2015/16:122 Deltagande med väpnad styrka i utbildning utomlands.

2 Inledning

Regeringen har lagt fram propositionen 2015/16:122 Deltagande med väpnad styrka i utbildning utomlands. Där föreslås att lagen om utbildning för fredsfrämjande verksamhet ska ändras så att regeringen ges möjlighet att sända väpnad styrka utomlands för all typ av utbildning inom ramen för internationellt militärt samarbete. I dag krävs att en sådan utbildning syftar till fredsfrämjande arbete. Den föreslagna förändringen skulle innebära att den nuvarande begränsningen tas bort.

Som huvudsakliga skäl anförs det förändrade säkerhetsläget och att Sverige har förändrat sin politik i och med den försvarspolitiska inriktningen. I regeringens proposition beskrivs bl.a. hur förändringen skulle ge ökade möjligheter för svensk trupp att delta i multinationella operationer. Särskilt nämns övningar tillsammans med de nordiska och baltiska staterna samt Nato och USA med syfte att utveckla interoperabiliteten och övningsverksamheten i närområdet. Det är med andra ord tydligt att lagändringen kommer att innebära mer än enbart lagtekniska förändringar.

3 Sveriges roll i världen

Sverige har traditionellt bedrivit en framgångsrik säkerhetspolitik som byggt på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen. Men i takt med ett förändrat omvärldsläge har den hållningen utmanats. Genom vårt EU-medlemskap och den s.k. solidaritetsklausulen har den

militära alliansfriheten urholkats. Samarbetet med Nato och vårt aktiva deltagande i både Natoövningar och insatser gör att vi dessutom är med och bidrar till militarisering och upprustning i vår omvärld. Den föreslagna lagändringen går i linje med den förda politiken där Sverige i praktiken närmar sig ett medlemskap i Nato – men utan det demokratiskt förankrade och politiska beslut som skulle krävas för att ingå en sådan militärallians.

Ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv är detta en direkt negativ utveckling. Även om det idag inte finns anledning att tro att det råder något överhängande säkerhetshot mot Sverige så skapar närmandet till Nato en rad säkerhetspolitiska svårigheter.

Utgångspunkten för Sveriges försvars- och säkerhetspolitik ska vara att värna vårt lands säkerhet. Det kräver en modern försvarsmakt som är anpassad för att möta olika former av hot, men som också har förmågan att agera förebyggande och fredsbevarande i andra delar i världen. För att bygga förtroende för Sverige som internationell aktör i det arbetet krävs ett brett engagemang för nedrustning, konfliktförebyggande insatser, återupprättad respekt för folkrätten och inte minst en trovärdig militär alliansfrihet. Att släppa på kravet om att utbildning för väpnad trupp utomlands ska syfta till fredsfrämjande verksamhet vore ett steg i motsatt riktning.

Internationell säkerhet ska vila på samarbete och ett starkt globalt regelverk under FN:s ledning. Världen lider i dag knappast brist på militära medel, samtidigt som det saknas verktyg för humanitära insatser och fredliga lösningar. Bland annat FN:s säkerhetsråd har slagit fast att behovet är stort av åtgärder för att förebygga väpnade konflikter. Fokus för Sveriges internationella säkerhetspolitik bör ligga på att förebygga kriser samt hjälpa människor som drabbats av krig och katastrofer att återuppbygga sina samhällen.

Fredsskapande, fredsbevarande och fredsfrämjande insatser ska alltid vila på en tydlig folkrättslig grund. De senaste decennierna har Sveriges deltagande i FN-ledda insatser kraftigt minskat och i stället märks ett ökat deltagande i insatser ledda av Nato eller EU. Det är en utveckling Vänsterpartiet är starkt kritiskt till. Vi värnar FN-systemet och menar att Sverige istället tydligt bör prioritera deltagande i FN-ledda internationella insatser.

I stället för att sända svenska soldater i EU:s och Natos stridsgrupper bör Sverige bidra till att öka FN:s möjlighet att agera fredsbevarande.

4 Fredsfrämjande arbete

Sverige har en lång historia av deltagande i fredsfrämjande insatser och har deltagit i mer än 120 internationella uppdrag i över 60 länder. Det svenska försvaret har idag ett

par hundra personer stationerade i pågående militära insatser utomlands. Sveriges tradition av militär alliansfrihet gör oss särskilt lämpade för rollen som fredsfrämjande kraft i konflikt- och oroshärdar. Som opartisk aktör kan vi agera medlare i internationella konflikter och ställa upp som värdland för fredsförhandlingar.

Att Sverige sänder väpnad trupp utomlands för utbildning innebär naturligtvis att man också är beredd att omsätta kunskaperna i praktik. Att därför öppna upp för utbildning och övningar att även gälla annat än fredsfrämjande verksamhet är anmärkningsvärt och ett avsteg från vad Sverige säger sig värna i utrikespolitiken.

Det finns redan i dag möjlighet för Sverige att sända väpnad trupp utomlands för att delta i utbildning som inte direkt syftar till fredsfrämjande arbete. Men då krävs ett särskilt riksdagsbeslut. Att förändra kompetensfördelningen mellan riksdag och regering möjliggör ett ökat antal utbildningar och övningar utan fredsfrämjande verksamhet som mål.

Begreppet ”fredsfrämjande verksamhet” kritiserar i regeringens proposition för att inte vara tillräckligt tydligt och för att skapa frågor vad gäller gränsdragning. Begreppet används såväl i svensk terminologi som i FN-sammanhang för att beskriva olika typer av insatser som sätts in i en konfliktsituation för att bevara eller framtvinga fred samt för att förebygga konflikt. Att, som regeringen föreslår, helt slopa begreppet i lagtexten innebär att det inte blir några begränsningar av regeringens rätt att besluta om svenskt deltagande vid militära övningar utomlands. Det frångår tydligt ambitionen om att Sveriges deltagande i internationella insatser ska syfta till att skapa fred.

Vänsterpartiets hållning är tydlig: Sverige ska verka för avspänning och nedrustning. Vårt militära engagemang internationellt ska syfta till fredsfrämjande verksamhet och motverka orsakerna mot krig och konflikt. Fred byggs bäst med fredliga medel. Regeringens föreslagna lagändring skulle innebära ett beslut i rakt motsatt riktning.

Riksdagen bör avslå regeringens proposition 2015/16:122 Deltagande med väpnad styrka i utbildning utomlands. Detta bör riksdagen besluta.

Stig Henriksson (V)

Jens Holm (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Birger Lahti (V)

Hans Linde (V)

Håkan Svenneling (V)

Emma Wallrup (V)